

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Ügyiratszám: NOM/01/000435-1/2022

B E S Z Á M O L Ó

**a Nógrád Megyei Kormányhivatal
Foglalkoztatási, Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztály
és a Járási Hivatalok által lefolytatott ellenőrzésekről,
azok tapasztalatairól,
a munkaerőpiaci, a foglalkoztatás-felügyeleti és a
munkavédelmi hatósági ellenőrzés szakterületeit érintően.**

2021. év

Salgótarján, 2022. január 31.

Jóváhagyta:

**Dr. Szabó Sándor
Kormány megbízott**

I.

Munkaerőpiaci ellenőrzés

1) Összesített kimutatás a megvalósult ellenőrzésekről:

A Nógrád Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztálya 2021. évi ellenőrzési tervében 189 db cél ellenőrzés végrehajtását és lefolytatását tervezte (2020. évben 187 db cél ellenőrzés volt tervezve). 2021. évben a Nógrád Megyei Kormányhivatal Járási Hivatalainak Foglalkoztatási Osztályai további 70 db (2020-ban is 70 db) közfoglalkoztatás támogatás ellenőrzését tervezték. A 2021. évre tervezett ellenőrzések száma mindösszesen 259 db volt (2020. évben mindösszesen 257 db volt).

A 2021. évben megvalósult, végrehajtott hatósági ellenőrzések száma mindösszesen 228 db (88 %) (a 2020 évben végrehajtott 300 db-bal és 117 %-os teljesítéssel szemben). Ezek közül típusa alapján 220 db volt a céllenőrzés és 8 db az utóellenőrzés.

A hatósági ellenőrzések során összesen 3.197.255.449.- Ft támogatási összeg került ellenőrzésre, mely 2.417 főt érintett, amely adat a közfoglalkoztatási támogatások adatait is magában foglalja. Az előző, 2020. évi ellenőrzések során 2.802.676.329.- Ft támogatási összeg került ellenőrzésre, mely 4.781 főt érintett.

A 2021. évben összesen 4032 ellenőrzésbe vonható támogatási ügy keletkezett, ebből 372 ügy a közfoglalkoztatási programokat, 3660 az egyéb munkaerőpiaci eszközöket érintette. Ezen ügyszámhoz összesen 6.569.644 ezer Ft kötelezettségvállalás kapcsolódik, melyből 5.039.867 ezer Ft a közfoglalkoztatási programokat, 1.529.777 ezer Ft az egyéb munkaerőpiaci eszközöket érinti. (Ezen 2021. évi ügyek számát és a hozzá kapcsolódó ellenőrzésbe vonható valamennyi elkötelezettség összegét munkaerőpiaci eszközönként a külön összesítő táblázat részletezi.)

A **GINOP és TOP programok** „Felhívása” alapján a támogatások megfelelő felhasználásának ellenőrzését a kifizetett támogatások 5 %-ának erejéig kell teljesíteni.

A végrehajtott ellenőrzések aránya az ellenőrzés alapjául szolgáló, a programok kezdetétől 2021. december 31-ig kifizetett támogatási összeghez, illetve a GINOP-6.1.1. projekt esetében a képzésbe bevont létszámhoz viszonyítva

- a GINOP-5.1.1. Út a munkaerőpiacra projekt esetében 6,98 %-ban,
- az Ifjúsági Garancia GINOP-5.2.1. projekt esetében 6,60 %-ban,
- a GINOP-5.3.10. „A strukturális változásokhoz való alkalmazkodás segítése” projekt (csökkentett munkaidős foglalkoztatás) esetében 5,24 %-ban,
- a GINOP-5.3.10. „A strukturális változásokhoz való alkalmazkodás segítése” projekt (ágazati bértámogatás) esetében 6,64 %-ban,
- a GINOP-5.3.16. „Vészhelyzeti bértámogatás kutatásfejlesztési munkahelymegőrzés céljából” projekt esetében 9,41 %-ban,
- a GINOP-6.1.1. „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése” projekt esetében 12,27 %-ban,
- a TOP-5.1.1. „Nógrád megyei foglalkoztatási paktum” projekt esetében 6,80 %-ban,
- a TOP-5.1.2. „M2 vonzástérség helyi foglalkoztatási paktum” projekt esetében 6,23 %-ban,
- a TOP-5.1.2. „Nógrádi Szabad Vállalkozási Zóna” projekt esetében 7,28 %-ban,
- a TOP-6.8.2. „Foglalkoztatási együttműködés Salgótarjánban” projekt esetében 10,14 %-ban kerültek teljesítésre.

A Gazdaság-újrarindítási **Foglalkoztatási Alapból (GFA)** finanszírozott támogatások esetében az ellenőrzések számára, arányára vonatkozóan nem volt központi elvárás. Az ellenőrzések számát a korábbi évek tapasztalatai alapján terveztük (51 db), melyből végül 35 ellenőrzésre került sor (68,63 %).

Ugyanezen forrást érintően 2020-ban 63 db ellenőrzést terveztünk, a végrehajtott ellenőrzések száma összesen 41 db (65 %) volt, melyhez képest a 2021. évi %-os adatok némi növekedést mutatnak.

A **közfoglalkoztatást** érintően a hosszabb idejű és a start mintaprogramok tekintetében a 2021. évben lekötött kötelezettségvállalás (a tárgyévben kötött új szerződések, valamint a kiegészítés vagy

hosszabbítás miatti módosítások) összege 4.899.336.346.- Ft, melyből az ellenőrzéssel érintett kötelezettségvállalás összege 2.530.002.335.- Ft, tehát az elvárt 10 % helyett a kötelezettségvállalás 51,63 %-a ellenőrzésre került. (2020. évben a lekötött kötelezettségvállalás összege 4.847.420.601.- Ft,- Ft volt, melyből az ellenőrzéssel érintett kötelezettségvállalás összege 1.370.079.060.- Ft, a kötelezettségvállalás 28,26 %-a ellenőrzésre került.)

Az országos programok tekintetében a 2021. évben megkötött hatósági szerződések összesen 99 fő foglalkoztatására irányultak, ebből az ellenőrzéssel érintett szerződéses létszám 35 fő volt, amely az összesnek a 35,35 %-a. (A 2020. évben megkötött hatósági szerződések összesen 144 fő foglalkoztatására irányultak, az ellenőrzéssel érintett létszám 80 fő volt, amely az összesnek az 55,56 %-a volt.) 2021. évben megkötött hatósági szerződések szerinti kötelezettségvállalás összege 140.530.950.- Ft, melyből ellenőrzésre került 52.199.917.- Ft, tehát a 37,14 %-a.

A 2021. évben kötött hatósági szerződéseken felül a korábban (2019. és 2020. évben) kötött hatósági szerződések közül a 37 db hatósági ellenőrzéssel érintett hatósági szerződések szerinti kötelezettségvállalás összege: 829.925.691.- Ft. Ez 27 db helyszíni és 10 db - a pandémia miatt - iratbekérésen alapuló ellenőrzés volt, többségében az építési beruházási elemet tartalmazó járási mintaprogramokat megcélózva.

Ezek mellett a Nógrád Megyei Kormányhivatal Járási Hivatalainak Foglalkoztatási Osztályai által végzett egyéb – nem hatósági jellegű - ellenőrzések száma és az érintett kötelezettségvállalás összege a 2019., 2020. vagy 2021. évben kötött hatósági szerződéseket érintően: 443 db, 4.194.543.724.- Ft. Ez a mennyiség a benyújtott záró beszámolóknak iratösszevetéssel és elemzéssel megvalósuló utóellenőrzési feladatait takarja.

A támogatási eszközönként lefolytatott ellenőrzések tervtől való eltéréseinek okai:

Magasabb összeget érintő közfoglalkoztatási szerződés került megkötésre az év folyamán, így magasabb volt az ellenőrizendő összeg egy-egy programnál. Továbbá egy a Belügyminisztérium által 2021-ben – már a 2021. évi tervünk elkészítése után - megfogalmazott szakmai elvárás alapján a közfoglalkoztatási támogatásból megvalósuló építési beruházások, valamint termelő kapacitások létrehozása vagy bővítése esetén a záró beszámoló KTK-ba történő feltöltését követően helyszíni szemle keretében meg kell győződnünk a záró beszámoló „*megvalósított program szakmai tartalma, a hatósági szerződésben rögzített tevékenységek, vállalások*” pontjában rögzített, az építési beruházásra, termelői kapacitásra vonatkozó adatok valóságáról. Ennek alapján - saját hatáskörben elrendelve - próba jelleggel már a 2021. év során az érintett szerződéses körben hatósági munkaerőpiaci céllenőrzésekre került sor.

A pandémia miatti korlátozások a 2020. évhez képest 2021. évben nem befolyásolták az éves ellenőrzések számát, azonban szükség esetén az ellenőrzések lefolytatásának módjánál alkalmaztuk az iratbekéréssel történő ellenőrzést.

A GINOP és TOP programok keretében a kifizetett támogatások 5 %-ának ellenőrzése érdekében a kifizetett támogatási összegeket az ellenőrzés negyedévente kéri meg a szakmai osztályoktól. Az elvárt 5 %-os ellenőrzési arány nyomon követése alapján az egyes ellenőrzések átütemezésre kerültek - egyes ellenőrzések elhalasztásra kerültek, míg más eszközök vonatkozásában további ellenőrzések kerültek beütemezésre.

2) Az ellenőrzések eredményeinek összegzése:

A megállapított hiányosságok, jogsértések típusai

Rendszeresen előforduló hiányosságok jellemzően a dokumentumok hiánya (pl. tárgyieszköz nyilvántartó, M-es lap, foglalkozás-egészségügyi alkalmassági) és az iratok hiányos bemutatása (pl. jelenléti ívek, szabadság nyilvántartás) volt.

Megállapított jogsértések

- Adatszolgáltatási kötelezettség be nem tartása a foglalkoztatási osztály felé vagy az ellenőrzés részére.
- A dokumentumok (pl. munkanaplók, jelenléti ívek) nem előírászerű kezelése, vezetése.

- Valótlan tartalmú nyilatkozat tétel (pl. munkaidőről, felmondási okokról).
- Szerződészegés (nem valós munkavégzés, szerződésben vállalt kötelezettségek be nem tartása).

A megtett intézkedések

Az ellenőrzéseink során feltárt szabálytalanságok, hiányosságok miatt differenciált intézkedési és/vagy visszakövetelési javaslattal éltünk:

- Figyelemfelhívással éltünk a dokumentumok szabályszerű kezelésére, vezetésére, a szerződésekben foglalt munkaruha beszerzésére / kiadására vonatkozóan.
- Hiánypótlásra történő felhívással éltünk a hiányzó dokumentumok bemutatására, iratok pótlására, vagy a beruházás keretében beszerzett eszközök bemutatására vonatkozóan.
- Támogatás kifizetésének megtagadására egy munkaadó vonatkozásában tettünk javaslatot támogatott bér nem teljeskörű kifizetése miatt.
- Közigazgatási bírság kiszabására 4 munkaadó esetében 9 alkalommal került sor. Ebből 3 munkaadó 8 esete a közfoglalkoztatást érintette. Összesen 360.000.- Ft közigazgatási bírság került kiszabásra.
- Eljárási bírság kiszabására 2021. évben nem került sor.
- Büntetőfeljelentésre 2021. évben nem került sor.
- Visszakövetelés:
A munkaerőpiaci ellenőrzések eredményeképpen 6 munkaadó vonatkozásában, 8 esetben került sor támogatás visszakövetelésére.
 - o A közfoglalkoztatási programok kapcsán 3 munkaadónál 5 esetben került sor részbeni visszakövetelésre összesen 1.373.818.- Ft (1.361.774.- Ft tőke és 12.044.- Ft kamat) összegben, mely teljes egészében visszafizetésre került.
 - o NFA Vállalkozóvá válás támogatása / Önfoglalkoztatás (DECFA) ellenőrzése esetében 1 alkalommal került sor visszakövetelésre összesen 3.015.584.- Ft értékben (3.000.000.- Ft tőkeösszeg és 15.584.- Ft kamat). A visszakövetelést az ügyfél nem fizette meg, a főosztály ezért végrehajtást rendelt el, ez ügyben a NAV megkeresésre került.
 - o NFA munkahelyteremtő beruházás támogatása kapcsán 1 alkalommal kezdeményezett részleges visszakövetelést 1.591.287.- Ft (1.581.150.- Ft tőke és 10.137.- Ft kamat) összegben. Az ügyfél az engedélyezett részletfizetéssel való törlesztést 2022 januárjában kezdi meg.
 - o GINOP programokban 1 munkaadó 1 fő támogatott munkavállalója esetében a visszakövetelés 470.434.- Ft volt (468.775.- Ft tőke és 1.659.- Ft kamat). Az ügyfél a teljes összeget visszafizette.

Közérdekű bejelentés és panasz 1 db került benyújtásra, két közfoglalkoztatót érintően. A két közfoglalkoztatót érintően 6 program került ellenőrzésre és megállapítást nyert, hogy a bejelentés részben volt megalapozott. A feltárt hiányosságok és szabálytalanságok miatt az ellenőrzés figyelemfelhívással és hiánypótlásra felhívással élt, valamint az ellenőrzés javaslatára az illetékes Foglalkoztatási Osztály közigazgatási bírságot szabott ki mind a hat program esetében.

Az ellenőrzések általános tapasztalatai

- Az ügyfelek/munkaadók az ellenőrzés időpontjára nem mindig készítik elő pontosan a kiértékelő levélben általunk igényelt dokumentumokat, ez gyakran hiánypótláshoz és az ellenőrzés elhúzódsához vezet.
- Azon támogatási eszközök vonatkozásában, amelyek létszámadat, illetve létszámbeszámoló közlését kérik a munkaadóktól, a munkaadók által közölt létszámadatok sok esetben nem mutatnak egyezőséget az ellenőrzés során megállapított létszámadatokkal.
- A jövőben nagyobb hangsúlyt szükséges fektetni a preventív ellenőrzésekre, különösen a jelentős számú támogatottat foglalkoztatni kívánó, illetve a beruházási tárgyú támogatások esetében.

3) Részletes beszámoló

3.1. Közfoglalkoztatás támogatás ellenőrzése

Nógrád megyében 2021. évben végrehajtott összes ellenőrzés:

106 db (beleértve a korábbi évek programjainak ellenőrzéseit is)

A 2021. évben végrehajtott **összes ellenőrzés:**

- hosszabb időtartamú program:	54 db
- országos program:	4 db
- járási startmunka mintaprogram:	45 db
- egyéb mintaprogram:	3 db
Összesen:	106 db

A 2021. január 1. és december 31. között **kötött, ellenőrzéssel érintett** hatósági **szerződések:**

	69 db	1.700.076.644.- Ft
ebből országos programot érintő:	1 db	52.199.917.- Ft

A korábbi években (2019. vagy 2020.) kötött hatósági szerződéseket érintő ellenőrzések száma:

	37 db	829.925.691.- Ft
ebből országos programot érintő:	3 db	151.706.501.- Ft

Ezen felül a Nógrád Megyei Kormányhivatal Járási Hivatalainak Foglalkoztatási Osztályai által végzett egyéb ellenőrzések száma és összege a 2019., 2020. vagy 2021. évben kötött hatósági szerződéseket érintően (utóellenőrzések / záróbeszámoló ellenőrzései):

443 db 4.194.543.724.- Ft.

Megállapítások:

A közfoglalkoztatás támogatások ellenőrzése esetében legtöbbször az előírt dokumentáció nem szabályszerű vezetése került megállapításra:

- 58 esetben a munkanapló nem az elvárásoknak megfelelően került vezetésre és nem volt alkalmas az elvégzett munka mérésére, mennyiségi mutatókat nem tartalmazott,
- 31 esetben a jelenléti ívek nem szabályszerűen voltak vezetve,
- 28 esetben tárt fel az ellenőrzés a munkaköri leírásoknál hiányosságot. A munkaköri leírások hiányosak voltak, vagy egyáltalán nem is készültek, illetve a közfoglalkoztatottak részére azonos tartalommal kerültek elkészítésre, a munkavezetők eltérő feladatait nem tartalmazták.
- 12 esetben a szabadság nyilvántartás nem volt megfelelő, pl. vagy a közfoglalkoztatottak, vagy a felelős vezető nem írta alá, néhány esetben nem volt összhangban a jelenléti ívvel.
- 8 esetben az Mt. 46. § (1) bekezdése szerinti tájékoztatók nem kerültek elkészítésre, illetve nem kerültek írásban kiadásra.

Ezekon kívül:

- 7 esetben a munkavédelmi és tűzvédelmi oktatással kapcsolatos hiányosság került észrevételezésre,
- 7 esetben a foglalkoztathatósági szakvéleményt vonatkozásában került hiányosság megállapításra.
- 2 esetben a bérbesorolás nem volt megfelelő.
- 10 esetben az elkülönített közfoglalkoztatási alszámla kezelése nem volt megfelelő, nem szabályosan történt.
- 45 esetben pedig egyéb, máshová nem sorolható hiányosság került feltárásra.

Mindezek okán 68 esetben figyelem felhívással és 53 esetben hiánypótlási felhívással élt az ellenőrzés.

A feltárt súlyosabb hiányosságok és szabálytalanságok miatt az ellenőrzés

- 4 esetben részbeni visszakövetelésre tett javaslatot,
- 6 esetben rendbírság kiszabását kezdeményezte,
- 5 esetben további intézkedésre (utóellenőrzésre) tett javaslatot, továbbá
- 1 esetben bejelentésre/panaszra indult ellenőrzés (két közfoglalkoztatót érintően 6 program került vizsgálatra), melyről megállapítást nyert, hogy részben voltak megalapozottak.

A 2021. év során hatósági munkaerőpiaci célellenőrzésekre került sor a Belügyminisztérium által 2021-ben megfogalmazott szakmai elvárások alapján a közfoglalkoztatási támogatásból megvalósuló építési beruházások, valamint termelő kapacitások létrehozása vagy bővítése esetén. A célellenőrzések során helyszíni szemle keretében győződünk meg a záró beszámoló „*megvalósított program szakmai tartalma, a hatósági szerződésben rögzített tevékenységek, vállalások*” pontjában rögzített, az építési beruházásra, termelői kapacitásra vonatkozó adatok valóságáról minden 2020. március 1-jén indult és 2021. február 28-ig véget ért járási startmunka mintaprogram esetében.

Az e tárgyban lefolytatott ellenőrzések során adminisztrációs hiányosságok mellett több esetben elmaradt munkák, a bejelentési kötelezettség elmulasztása és a záró beszámoló nem a valóságnak megfelelő benyújtása került megállapításra, melyekre különféle intézkedések (felszólítások, hiánypótlások, közigazgatási bírság kiszabása, részbeni visszakövetelés, módosított záró beszámoló benyújtására történő felhívás és utóellenőrzés), javaslatok történtek.

Jelentős eseti problémák

A Nógrád Megyei Kormányhivatal állami foglalkoztatási szervei a végzett ellenőrzések során 13 esetben állapítottak meg jelentősnek minősülő problémát 5 közfoglalkoztató esetében, melyek vonatkozásában az ellenőrzés 8 esetben közigazgatási bírság kiszabását, 5 esetben pedig részleges visszakövetelést javasolt. A közigazgatási bírságok az ellenőrzés javaslatai alapján kiszabásra kerültek. Büntetőfeljelentés megtételére 2021. évben nem került sor.

Visszakövetelések

A Nógrád Megyei Kormányhivatal Járási Hivatalainak Foglalkoztatási Osztályain 2021. évben 5 esetben került sor részleges visszakövetelésre, 3 közfoglalkoztató 5 programja vonatkozásában.

Visszakövetelést maga után vonó problémák:

- A megvásárolt és elszámolt anyagot/eszközt nem, vagy nem a kérelemnek megfelelő helyen használta fel a közfoglalkoztató.
- A vállalt feladatok teljesítése csak részben valósult meg.

Közigazgatási bírságok

A Nógrád Megyei Kormányhivatal Járási Hivatalainak Foglalkoztatási Osztályain 2021. évben 8 esetben került sor közigazgatási bírság kiszabására, 3 közfoglalkoztató 8 programja vonatkozásában.

Közigazgatási bírság kiszabását maga után vonó problémák:

- a munkatervben szereplő munka elmaradása,
- adatszolgáltatási kötelezettség (záró beszámoló) teljesítése valótlan adatokkal,
- dokumentációk vezetésében feltárt hiányosságok és szabálytalanságok,
- hatósági szerződésben előírt bejelentési, nyilvántartási, adatszolgáltatási kötelezettségének nem az előírt módon, illetve hiányosan tett eleget a közfoglalkoztató.

A közigazgatási bírságok összege összesen: 260.000.- Ft, melyből 260.000.- Ft megfizetésre került 2021-ben.

Közérdekű bejelentések kivizsgálása

A 2021. év során 1 db közérdekű, névvel ellátott, írásos bejelentés érkezett 2 egyesület vonatkozásában közfoglalkoztatás támogatás tárgyában.

A két közfoglalkoztatót érintően összesen 6 program (3-3) került ellenőrzésre és megállapítást nyert, hogy a bejelentés részben volt megalapozott. A feltárt hiányosságok és szabálytalanságok miatt az ellenőrzés figyelemfelhívással és hiánypótlásra felhívással élt, valamint az ellenőrzés javaslatára az illetékes Foglalkoztatási Osztály közigazgatási bírságot szabott ki mind a hat program esetében.

Jogviták

Peres ügy 2021. évben Nógrád megyében nem volt és büntető eljárás indítására sem kellett feljelentést kezdeményezni.

3.2. Uniós programok (GINOP és TOP) ellenőrzése

A GINOP programok „Felhívása” alapján a támogatások megfelelő felhasználásának ellenőrzését a kifizetett támogatások 5 %-ának erejéig kell teljesíteni, mely elvárás minden támogatási forma esetén teljesült.

A GINOP projektekben 2020. évre 70 db ellenőrzést terveztünk. A végrehajtott ellenőrzések száma összesen 51 db 229 fő támogatottot személyt érintően.

Az ellenőrzések során 113.459.153.- Ft támogatási összeg került ellenőrzésre, mely 86 fő képzésének, 141 fő foglalkoztatásának és 2 fő lakhatásának támogatására irányult.

TOP 5.1.1., TOP 6.8.2., TOP 5.1.2. „SZVZ” és TOP 5.1.2. „M2” projekt tárgyban 2021. évre összesen 47 db ellenőrzés került betervezésre és 29 db végrehajtásra. (A TOP 5.1.1. és TOP 6.8.2. projekt évközben véget is ért, lezárult.)

Az ellenőrzések során 36.394.672.- Ft támogatás került ellenőrzésre, mely 83 fő támogatottat érintett.

Képzés támogatásának ellenőrzése

- GINOP programok

Tervezett: 10 / végrehajtott: 6 .Az ellenőrzés 86 fő képzésben résztvevő személyt érintett, összesen 13.673.538.- Ft összegben.

Egy képző – a gyakorlatnak helyt adó intézmény kérésére – nem az ajánlatban szereplő munkaruhát biztosította a képzésben résztvevők számára.Intézkedést igénylő hiányosság nem került megállapításra.

- TOP programok

Tervezett: 4 / végrehajtott: 3 .2021-ban 52 főt érintő 2.356.200.- Ft került ellenőrzésre.

Az ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy az egyik képző nem vezet naprakészen a haladási naplót, az ellenőrzés felhívta a képző figyelmét a dokumentumok előírás szerű vezetésére.

Egyéb, intézkedést igénylő hiányosság nem került megállapításra.

Bértámogatás ellenőrzése

- GINOP programok

Tervezett: 7 / végrehajtott: 5. Az 5 ellenőrzés során 78 fő támogatásának ellenőrzését hajtottuk végre 49.549.192.- Ft értékben.

Minden ellenőrzés során pontos elszámolásokat találtunk. Intézkedést igénylő hiányosság nem került megállapításra.

- TOP programok

Tervezett: 2 / végrehajtott: 1

Bértámogatás tárgyában 1 ellenőrzést hajtottunk végre, mely 1 fő munkavállalót érintett, összesen 1.045.405.- Ft összegben.

Intézkedést igénylő hiányosság nem került megállapításra.

Béreköltség támogatás ellenőrzése

- GINOP programok

Tervezett: 45 / végrehajtott: 38. Az ellenőrzés 63 főt érintett 47.833.423.- Ft összegben.

Egy munkaadó a kérelmében vállalt létszám bővítést nem hajtotta végre, ezért teljes visszakövetelést javasoltunk. Egy munkaadó a beadott havi elszámolásában 1 fő támogatott munkavállaló részére kevesebb bért számolt el, mint ami a hatósági szerződésben és a munkaszerződésben szerepel. Egy hét múlva újabb elszámolást adott be, immár a helyes összeggel. A tanú meghallgatás során megállapítást nyert, hogy a bérelszámoló könyvelő tévedett, tévedését korigálta a második elszámolással. A támogatott munkavállaló a bérét hiánytalanul megkapta.

Egy munkaadónál – az internetről lekérdezhető létszám szerint – felmerült a gyanú, hogy nem jelentette be a támogatott munkavállalókat (4 fő). A kiértékelés nélküli ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a támogatott munkavállalók munkát végeztek, a NAV-tól kért adatszolgáltatás pedig azt igazolta, hogy a bejelentésük megtörtént.

Egy munkaadó az ellenőrzés során nem tudta az ellenőrzés rendelkezésére bocsátani a létszám törzset, ezért hiánypótlásra lett kötelezve. A kötelezettségének eleget tett.

A vészhelyezettől összefüggő GINOP-5.3.10. „A strukturális változásokhoz való alkalmazkodás segítése” projekt (c) esetében, valamint a GINOP-5.3.16. „Vészhelyzeti bértámogatás kutatásfejlesztési munkahelymegőrzés céljából” projekt esetében a támogatás felhasználása tekintetében az ellenőrzés nem tárt fel érdemi problémát.

Visszakövetelésre egy programban volt, 1 munkaadó 1 fő támogatott munkavállaló vonatkozásában 470.434.- Ft (468.684.- Ft tőke és 1.659.- Ft kamat) került visszakövetelésre, melyet az ügyfél visszafizetett.

Közigazgatási bírság kiszabására nem került sor.

- TOP programok

Tervezett: 31 / végrehajtott: 10. Béreköltség támogatás tárgyában 10 ellenőrzést hajtottunk végre, mely 15 fő munkavállalót érintett összesen 19.415.256.- Ft összegben.

Egy munkaadónál 2 fő támogatott munkavállaló vonatkozásában, a munkaadó nem tudta bemutatni a létszámtörzset a helyszíni ellenőrzés során, ezért hiánypótlásra köteleztük, melynek határidőben eleget tett.

Egy munkaadónál 2 fő munkavállaló esetében panaszbejelentés alapján indult ellenőrzés 2020-ban, mely áthúzódott 2021-re. Az ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a munkaadó megszegte a hatósági szerződés több pontját, ezért a felfüggesztett kifizetés megtagadását, a szerződés megszüntetését és közigazgatási bírság kiszabását javasoltuk.

2021-ben ebben a programelemben visszakövetelés nem volt.

Közigazgatási bírságot egy munkaadóra 100.000.- Ft közigazgatási bírság került kiszabásra, melyet a végrehajtás alatt álló társaság nem fizetett meg.

Vállalkozóvá válás támogatás ellenőrzése (6 havi juttatás)

- GINOP programok

Tervezett: 1 / végrehajtott: 0 .Az ellenőrzések %-os teljesítése nem tette szükségessé ellenőrzés végrehajtását.

- TOP programok

Tervezett 3 / végrehajtott 14 .Az ellenőrzés 14 főt és 13.524.000.- Ft támogatást érintett.

A tevékenységek kialakultak, a vállalkozások – egy kivételével - a pandémia ellenére is működnek, hiányosságok nem kerültek megállapításra.

Helyközi utazás (mobilitás) támogatás ellenőrzése

- GINOP programok

Tervezett: 2 / végrehajtott: 0 . 1 ellenőrzés lett kitűzve, azonban a pandémia miatt a támogatott munkavállaló nem vette igénybe az utazás támogatást, mert egészségügyi dolgozó révén ingyen utazhatott.

- TOP programok

Tervezett: 3 / végrehajtott: 1. Az ellenőrzés 1 főt és 53.811.- Ft-ot érintett. Intézkedést igénylő hiányosság nem került megállapításra.

Lakhatási támogatás ellenőrzése

Ez csak a GINOP programot érintette, tervezett: 2 / végrehajtott: 2. Az ellenőrzés 2 főt érintve 2.400.000.- Ft értékben történt.

A támogatással kapcsolatos dokumentációban hiányosságot az ellenőrzés nem talált.

Szolgáltatásvásárlás

Ez csak a GINOP programot érintette, tervezett: 2 / végrehajtott: 0. Az ellenőrzések %-os teljesítése nem tette szükségessé ellenőrzés végrehajtását.

3.3. A Nemzeti Foglalkoztatási Alapból finanszírozott támogatások ellenőrzése

Az NFA projektek megvalósításával kapcsolatban 2021. évre 51 db ellenőrzést terveztünk. A végrehajtott ellenőrzések száma összesen 50 db.

Munkahelyteremtő beruházás támogatás ellenőrzése

Tervezett: 40 / végrehajtott: 35. Az ellenőrzések 473.917.078.- Ft támogatási összeget érintettek, mely 203 fő foglalkoztatásához kapcsolódott.

Hét esetben a Kedvezményezettnek a tárgyévben foglalkoztatási kötelezettség és beruházás fenntartási kötelezettség is vizsgálva lett azok lejáratú időpontjában, ezek az ellenőrzések Kedvezményezettneként egy ellenőrzésnek minősülnek.

Kilenc esetben a foglalkoztatási kötelezettség ellenőrzésénél alul teljesítést állapított meg az ellenőrzés, ezekben az esetekben kompenzációs időszakok kerültek kijelölésre a foglalkoztatottság elérése érdekében.

A fent említett kilenc eset közül **egy** esetben a kompenzációs időszakban sem teljesítette foglalkoztatási kötelezettségét a Kedvezményezett, ezért **részleges visszakövetelést** kellett alkalmazni. A visszakövetelés összegét a Kedvezményezett 2022 januárjától kezdi visszafizetni részletekben.

Önfoglalkoztatóvá válás támogatása (tőkejuttatásos)

Tervezett: 10 / végrehajtott: 15. Vállalkozóvá válás támogatása tárgyban 15 fő támogatott személy vonatkozásában történt ellenőrzés. Az önfoglalkoztatásra folyósított (tőke juttatás) támogatás összege összesen: 43.480.511.- Ft.

Négy esetben dokumentumok hiánypótlás keretében történő bemutatására szólítottuk fel a támogatottakat, melyeknek azok eleget tettek.

Egy esetben figyelemfelhívással élünk, mert a támogatott az adószám változását nem jelentette a Kormányhivatalnak.

Két esetben az önfoglalkoztatás nyomon követését, utóellenőrzését javasolta az ellenőrzés a vállalkozók bevétel hiánya miatt.

Önfoglalkoztatóvá válás (tőkejuttatásos) támogatás esetében 1 esetben került sor visszakövetelésre összesen 3.016.324.- Ft összegben (tőke és kamat), melyből ez idáig nem folyt be támogatási összeg. Egy fő kedvezményezett esetében a vállalkozás létrejött, a jelzett ingatlant megvásárolta, azonban kötelezettségeit nem teljesítette. A tevékenységéről az előírt jelentéseket nem küldte meg, az ellenőrzésen nem jelent meg, az ingatlan megtekintését ellehetetlenítette. A NAV-tól kért információ szerint pedig állást vállalt a vállalkozás fenntartási időszak alatt.

Szolgáltatásvásárlás

Tervezett: 1 / végrehajtott: 0. Az ellenőrzések %-os teljesítése nem tette szükségessé ellenőrzés végrehajtását.

Az álláskeresői járadék és álláskeresői segély megállapításához kitöltött igazolólapok valóságtartalmának és helyes kitöltésének vizsgálata

Tervezett: 4 / végrehajtott: 2. A tervezett 4 ellenőrzésből 2 lezárult a tárgyévben, 2 befejezése pedig áthúzódott 2022-re.

3 esetben az igazolólapok helyesen kerültek kitöltésre, a negyedik ellenőrzés még nem fejeződött be.

4. Közérdekű bejelentések kivizsgálása

A 2021. év során GINOP, TOP és NFA programok támogatásával kapcsolatban közérdekű bejelentés nem érkezett.

(A közfoglalkoztatás támogatás tárgyban érkezett 1 db közérdekű bejelentésről a jelen beszámoló B.2. és C.1. pontjai keretében írtunk.)

5. A munkaerőpiaci ellenőrzés személyi és tárgyi feltételeinek változásai, a tevékenységet elősegítő és akadályozó tényezők értékelése

Személyi feltételek

A Nógrád Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztályán a 2021. év során összesen 2 fő, 1 fő munkaerőpiaci ellenőr és 1 fő osztott munkakörben GINOP 5.1.1. projekt munkatárs – helyszíni ellenőr (heti 20 óra) és GINOP 5.2.1. szakmai megvalósító – helyszíni ellenőr (heti 20 óra) végzett ellenőrzési tevékenységet.

Ez a létszám nem teszi lehetővé szükség esetén egyidejűleg több munkaadónak az ellenőrzését, vagy egy munkadónál a több helyszínt érintő egyidejű ellenőrzés lefolytatását. (2021. október 13-tól osztott munkakörben egy további GINOP-os helyszíni ellenőr munkakör is létrehozásra került, aki jelenleg még csak betanul.)

A kettő ellenőrön kívül az év egy-egy szakaszában a főosztályról összesen 3 fő szakügyintéző is folytatott esetenként speciális munkaerőpiaci ellenőrzéseket.

Tárgyi feltételek:

2021. évben egy laptop, egy mobil nyomtató és 3 db fényképezőgép állt az ellenőrzés rendelkezésére, mobiltelefonnal rendelkeznek, gépkocsi biztosított.

Pandémia miatti korlátozások 2021. évben ugyan nem voltak, de az előző évben gyakorlattá vált iratbekéréssel megvalósított ellenőrzések tapasztalatait ebben az évben már hasznosítani tudtuk, például az ilyen jelleggel lefolytatott ellenőrzések időigényességének figyelembevételét, az ügyfelek készségét az iratbeküldésekre, stb.

6. A korábbi ellenőrzések megállapításainak, a javaslatok hasznosításának tapasztalatai

Azon támogatási eszközök vonatkozásában, amelyek létszámadat, illetve létszámbejelentő közlését kéri a munkaadóktól, a munkaadók által közölt létszámadatok sok esetben nem mutatnak egyezőséget az ellenőrzés során megállapított létszámadatokkal, azonban a korábbi években vizsgált munkaadók esetében már a helyes számítási módokat használják, figyelemmel követik a létszámváltozásokat, könnyebben szolgáltatnak adatot az ellenőrzéshez – mindezzel jelentősen elősegítik az ellenőrzések lefolytatásának menetét, illetve a kötelezettségek betartása is pontosabb.

7. Külső ellenőri szervezetek munkaerőpiaci ellenőrzésre vonatkozó megállapításai

A Pénzügyminisztérium Gazdaságfejlesztési Programok Végrehajtásáért Felelős Államtitkárság a GINOP-5-2-1 Ifjúsági Garancia projekt megvalósítás időszakában végzett 2021. november 24-i keltezésű helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvében megállapította, hogy a Nógrád Megyei Kormányhivatal az ellenőrzés időpontjában az előírt 5 %-os ellenőrzési szintet 6,61 %-ban teljesítette.

A Pénzügyminisztérium Gazdaságfejlesztési Programok Végrehajtásáért Felelős Államtitkársága a GINOP-5.3.10. (csökkentett munkaidős foglalkoztatás támogatás) 2020. évben lezárult projektjeit ellenőrizte 2021.09.01-én. A jegyzőkönyvben megállapítást nyert, hogy a NMK 8 Kft-t és 303 főt érintően hajtott végre az ellenőrzéseket, melyet 5,13 %-ban teljesített.

8. A munkaerőpiaci ellenőrzési tevékenység alapján tett észrevételek, javaslatok

- Az előírt dokumentációk vezetésére vonatkozóan szintén hangsúlyt kell fektetni, mert a több éve közfoglalkoztatók esetében is gyakori hiányosságként kerülnek megállapításra az iratkezelések hiányosságai.
- A jövőben nagyobb hangsúlyt szükséges fektetni a preventív ellenőrzésekre, különösen a jelentős számú támogatott foglalkoztatni kívánó, illetve a beruházási tárgyú támogatások esetében.
- A GINOP és TOP programok keretében a kifizetett támogatások 5 %-ának ellenőrzése, továbbá a közfoglalkoztatási programok keretében a kifizetett támogatások 10 %-ának ellenőrzése érdekében a kifizetett támogatási összegeket az ellenőrzés negyedévente kéri meg a szakmai osztályoktól. Az elvárt 5 illetve 10 %-os ellenőrzési arány nyomon követése alapján az egyes ellenőrzések átütemezésre kerültek - egyes ellenőrzések elhalasztásra kerültek, míg más eszközök vonatkozásában további ellenőrzések kerültek beütemezésre. Az ellenőrzések előírt százalékos teljesítésére vonatkozóan a jövőben is nagy hangsúlyt kell fektetni.
- A változó munkahelyen végzett tevékenységek esetében a főosztály részéről intézkedés történt, a vállalkozói megrendelések bekérésére, mely a foglalkoztatás szükségességét alátámasztja.
- Az ellenőrzések tapasztalatai alapján a szakmai irányító tárcák felé jogszabály- vagy eljárásrend módosítására irányuló javaslat nem merült fel.
- Több ellenőrzés kapcsán a járási foglalkoztatási osztályok felé javasoltuk a jövőben a támogatások megítélése esetében a körültekintőbb eljárás az adott munkáltató vonatkozásában, illetve általánosságban is.

II.

Foglalkoztatás-felügyeleti hatósági ellenőrzés

1. Kiemelt ágazatok ellenőrzési tapasztalatai

2021. évben 429 munkáltatót vontunk foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzés alá, az ellenőrzött munkavállalói létszám 1111 fő volt. Az ellenőrzés alá vont munkáltatók 73%-a, 311 munkáltató volt

jogsértéssel érintett, míg az ellenőrzés alá vont munkavállalók 74%-a, 823 fő foglalkoztatása történt szabálytalanul.

2020. évben 407 munkáltatónál tartottunk ellenőrzést, 1217 fő munkavállalót érintően, a munkáltatók 77%-a, 312 munkáltató volt jogsértéssel érintett, a munkavállalók 78%-át, 954 főt foglalkoztattak szabálytalanul.

A munkavállalók és a kormánytisztviselők egészségének védelme érdekében mind 2020. évben, mind 2021. évben a koronavírus járvány miatt az év ugyanazon szakaszában felfüggesztettük a helyszíni ellenőrzéseinket közel azonos időtartamban, ezáltal objektíven hasonlíthatjuk össze a tavalyi és idei évi adatokat.

Az ellenőrzés alá vont munkáltatók száma enyhén növekedett, az ellenőrzéssel érintett munkavállalók létszáma pedig csökkent a tavalyi évhez képest, így közel azonos minták alapján vonhatjuk le következtetéseinket.

A szabálytalansággal érintett munkáltatók és munkavállalók arányában nincs szignifikáns változás, mindkét arány 4 százalékponttal csökkent a tavalyi évhez képest, ezért ebből nem állítható, hogy jelentősen javult a munkáltatók jogkövetési magatartása, azonban az mindenképpen pozitívan értékelendő, hogy nem romló tendenciát tapasztaltunk. A szabálytalansággal érintettek aránya már évek óta 70% körül mozog, év közben tapasztalhatók hullámzások, például egy-egy jogszabályi változás eredményeként, azonban hosszabb távon ezek mindig kiegyenlítik egymást.

A foglalkoztatásra irányuló jogviszonyok struktúrája sem változott alapvetően az elmúlt évhez képest. 2021. évben az ellenőrzéssel érintett munkavállalók 81%-a, 899 fő foglalkoztatása történt munkaviszony keretében, 19%-ukat, 212 főt egyszerűsített foglalkoztatási jogviszony keretében foglalkoztattak a munkáltatója. 2020. évben a munkaviszonyos és az alkalmi munkavállalók aránya 79%-21% volt.

A munkaviszony felé történő tolodást a vírushelyzet megfelelő kezelése okozhatta. Tapasztalataink szerint csökkent az a bizonytalanság, ami 2020. évben sok szektort, elsősorban a vendéglátást övezte. Akkor a munkáltatók számos esetben megszüntették a munkavállalók munkaviszonyát a bezárások, csökkenő forgalom miatt, és szükség esetén egyszerűsített foglalkoztatási jogviszonyban foglalkoztatták tovább őket. Idén a kormány eredményes járvány-kezelési stratégiája okán már bizakodóbbak lettek a munkáltatók, és több helyen is visszavették munkaviszonyba az alkalmi munkavállalókat.

A munkaviszonyos dolgozók körében a szabálytalansággal érintett arány 78%, az egyszerűsített foglalkoztatási jogviszony keretében foglalkoztatott munkavállalók körében 57,5% volt. Továbbra is azt tapasztaljuk, hogy a munkáltatók többsége azt gondolja, hogy az egyszerűsített foglalkoztatási jogviszony esetében csak a bejelentést kell megtenni és a közterhet megfizetni, más szabályra nem is kell figyelni.

2021. évben 58 fő külföldi munkavállaló foglalkoztatását ellenőriztük. A megelőző évhez képest az ellenőrzött külföldiek száma jelentősen megnövekedett, elsősorban a kimondottan erre szervezett társhatósági közös ellenőrzések okán, így jóval szélesebb körben, albán, koreai, koszovói, szerb, indiai, thaiföldi és vietnami állampolgárságú munkavállalók is ellenőrzés alá kerültek. A jelenleg rendelkezésünkre álló bizonyítékok alapján 44 fő külföldi munkavállaló foglalkoztatása történt szabálytalanul.

Bár a saját jogú nyugdíjasok jelen vannak, nem meghatározó szereplői a munkaerőpiacnak. Az év során 23 fő nyugdíjas munkavállalót vontunk ellenőrzés alá, ez mindössze 2%-a volt az összes ellenőrzés alá vont munkavállalói létszámnak. 2020. évben az összes ellenőrzött munkavállalók 1,8%-a volt nyugdíjas. Ugyanakkor a nyugdíjas munkavállalók körében a szabálytalansággal érintett arány jelentősen meghaladta az összlétszámnál mért arányt, 82,6% volt. Esetükben már sokszor nem is számít, hogy a jogviszonyuk rendezett-e, vagy a munkaügyi rendelkezéseknek eleget tesz-e a munkáltató, csupán az a fontos számukra, hogy a keresetkiegészítésük megleljen.

Mindössze 2 közfoglalkoztató munkáltatót ellenőriztünk 2021. évben, 2 fő közfoglalkoztatottat érintően, foglalkoztatásuk szabálytalanul történt. A közfoglalkoztatók közel sem a legfőbb célpontjai az ellenőrzéseinknek, általában közérdekű vagy panaszbejelentés alapján kerülnek látókörünkbe.

2021. évben az ellenőrzések lezárásaként 336 db határozatunk született, melyből

- 118 db munkaügyi bírság 296 fő munkavállalót érintően,
- 50 db szabálytalanság megszüntetésére kötelező határozat 131 fő munkavállalót érintően,
- 43 db jogsértést megállapító határozat 53 fő munkavállalót érintően,
- 72 db figyelmeztetést tartalmazó határozat 274 fő munkavállalót érintően,
- 48 db figyelmeztetést tartalmazó határozat kötelezés intézkedéssel 108 fő munkavállalót érintően,
- 5 db eljárást megszüntető határozat.

A kiadott határozatainkban 488 intézkedésünk volt, összesen 1303 fő munkavállalóra vonatkozóan.

Az év során 34 esetben szabtuk ki eljárási bírságot. 24 esetben az utóellenőrzések eredményeként a kötelezettség teljesítésének elmulasztása miatt, 9 esetben az adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása miatt, 1 esetben a hatóság megtevesztéséért szankcionáltuk a munkáltatókat.

2021. évben a legtöbb ellenőrzés a kereskedelmi ágazatban történt, 150 ellenőrzésünk volt az ágazatban. Ezt követte az építőipar, 118 munkáltató ellenőrzésével, harmadik helyen pedig a vendéglátási ágazat áll 63 munkáltatóval. Az ellenőrzött létszámot tekintve gépipar, kereskedelem, építőipar a sorrend.

2020. évben az építőipari ágazatban volt a legtöbb ellenőrzésünk, azt követte a kereskedelem és a vendéglátás, míg a legtöbb munkavállalót az építőipar, vendéglátás, kereskedelem ágazatokban ellenőriztük.

Építőipar:

Az építőipari ágazat az éves teljesítmény célkitűzéseknek, illetőleg saját tapasztalatainknak megfelelően prioritást élvezett az ellenőrzési célpontok kiválasztásánál, évek óta ebben az ágazatban tárjuk fel a legtöbb fekete jogsértést. Megyénkben továbbra is a kisebb volumenű építkezések jellemzőek, a 21-es számú főút felújítása óta, mely már évekkal ezelőtt befejeződött, nem volt kiemelkedő építőipari beruházás. Ennek tükrében értékelendő, hogy az ágazatban 118 munkáltatót ellenőriztünk az év során, az ellenőrzéssel érintett munkavállalói létszám 201 fő volt. Ebben az ágazatban volt a második legtöbb ellenőrzésünk az év során.

A szabálytalansággal érintett munkáltatók aránya 86% volt, míg a szabálytalansággal érintett munkavállalók aránya 76%.

2020. évben a szabálytalansággal érintett munkavállalók aránya megegyezett az idei aránnyal, míg a szabálytalansággal érintett munkáltatók aránya 2 százalékponttal növekedett az előző évi adathoz képest.

Bár a szabálytalansággal érintett munkavállalók aránya nem kimagasló, 65 intézkedésünk született feketefoglalkoztatás miatt. 114 intézkedésünk volt összesen ebben az ágazatban, vagyis az ágazatot érintően az intézkedések több mint fele, 57%-a feketefoglalkoztatás miatt született. Ilyen magas arány egyik ágazatban sem volt tapasztalható.

Az ágazatban a második legtöbb intézkedés a munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos szabályszegések miatt volt, összesen 39 intézkedés. Az intézkedések megoszlása az előző évben tapasztaltakkal megegyezett. Az építőipar évek óta a „fekete vagy munkaidő-nyilvántartás” ágazata.

Kereskedelem:

2021. évben a kereskedelmi ágazatban tartottuk a legtöbb ellenőrzést, 150 munkáltatót ellenőriztünk, 253 fő munkavállalót érintően. Az ellenőrzött munkáltatók 71%-a, az ellenőrzéssel érintett munkavállalók 70%-a volt jogsértéssel érintett.

A tavalyi évhez képest mind a szabálytalansággal érintett munkáltatók, mind a szabálytalansággal érintett munkavállalók aránya jelentősen növekedett, 2020. évben ezen arányok 62%, illetve 63% voltak.

Az intézkedések megoszlását tekintve a megelőző évhez képest változást nem tapasztaltunk, ugyanúgy a munkaidő-nyilvántartás vezetése miatt volt a legtöbb intézkedés, második helyen pedig a munkaidő-beosztás közlésére vonatkozó jogsértés miatti intézkedések álltak.

Ugyanakkor 28 intézkedésünk született feketefoglalkoztatás miatt, ami a 2020. évi adathoz (21) képest egyharmados növekedést jelent, ez már szignifikáns növekedés, tehát kijelenthetjük, hogy a kereskedelmi ágazatban 2021. évben még inkább teret nyert a bejelentés, illetve munkaszerződés nélküli foglalkoztatás.

Vendéglátás:

A vendéglátási ágazatban 63 munkáltatót ellenőriztünk 2021. évben, az ellenőrzéssel érintett létszám 109 fő volt. A tavalyi évhez képest jelentősen csökkent az ellenőrzésbe vont munkáltatók és munkavállalók száma is, 2020-ban 82 munkáltatót ellenőriztünk 190 főt érintően.

Az ellenőrzött munkáltatók 75%-a, az ellenőrzésbe vont munkavállalók 71%-a volt jogsértéssel érintett, mindkét arány 4 százalékponttal csökkent tavalyhoz képest.

A szabálytalanságok megoszlása ugyanakkor érdemben nem változott, idén is a feketefoglalkoztatás miatt született a legtöbb intézkedésünk az ágazatban, azt követően pedig a munkaidő-nyilvántartás vezetése és a munkaidővel kapcsolatos szabálytalanságok miatt volt a legtöbb intézkedés.

Feldolgozóipar:

A feldolgozóipari ágazatot érintően 2021. évben 21 munkáltatót ellenőriztünk, melyek során 65 fő munkavállaló foglalkoztatásának jogszerűségét vizsgáltuk. A tavalyi évben ugyanennyi munkáltatónál 94 főt vizsgáltunk ellenőrzés alá.

A jogsértéssel érintett munkáltatók aránya 71% volt, mely megegyezett az előző évi adattal, a szabálytalanul foglalkoztatott munkavállalók aránya 88% volt, mely enyhe csökkenést mutat a 2020. évi adathoz képest.

A legtöbb intézkedés munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos jogsértések miatt született, azt követték a feketefoglalkoztatás tárgy körében hozott intézkedésink. 2020. évhez képest a munkabérrrel kapcsolatos jogsértések száma csökkent, azonban ezt „kompenzálta” a feketefoglalkoztatás növekedése.

Gépipar:

A gépipari ágazatban 2021. évben 12 munkáltatót ellenőriztünk, ami már önmagában hatszoros növekedés az előző évi adathoz képest, viszont az ellenőrzéssel érintett munkavállalók létszáma növekedett meg jelentősen, 357 fő munkavállaló foglalkoztatását vizsgáltuk.

A legtöbb szabálytalanul foglalkoztatott munkavállalót ebben az ágazatban találtuk, összesen 288 főt, ami az év során összesen feltárt szabálytalansággal érintett munkavállalók 35%-át tette ki.

A bérfizetés határidejére vonatkozó jogsértés érintette a legtöbb munkavállalót, 160 főt.

Feketefoglalkoztatást 2 esetben tártunk fel az ágazatban, míg a legtöbb intézkedés a munkaidő-nyilvántartás vezetésére vonatkozó jogszabályi előírások megsértése miatt született.

Az ellenőrzéssel és jogsértéssel érintett munkavállalók létszáma az előző évekhez képest jelentősen növekedett, mely egy közelmúltban létesült gyáregységnek köszönhető, ahol magas munkavállalói létszámot foglalkoztatnak. Közérdekű bejelentésben foglaltak alapján lefolytatott nagyszabású ellenőrzés eredményeként tudtunk megállapítani több jogsértést is, melyek közül bérfizetés határidejére vonatkozó jogsértés több mint száz főt érintett.

Nyomozási, biztonsági tevékenység:

A személy- és vagyonbiztonsági ágazatban 2021. évben 23 munkáltatót ellenőriztünk. A negyedik negyedévben megtartott, ezen ágazatot érintő célvizsgálatnak köszönhetően az ellenőrzéssel érintett munkáltatók száma az év végére a harmadik negyedév végéhez képest több, mint kétszeresére emelkedett.

Az egyes munkavégzési helyeken az olyan gyakori, közel félévente bekövetkező cégváltások, amiket még három-négy évvel ezelőtt tapasztaltunk, az utóbbi időben már nem jellemzőek, így a meglévő cégeket az év második felében már „tartalékoltuk” az év végén esedékes célvizsgálatra. Ugyanakkor azt tapasztaljuk, hogy a vagyonvédelmi cégek ügyei egyre összetettebbek, bonyolultabbak, a munkáltatók már sok mindent „lepapíroznak”, azonban azok jogszerűségének vizsgálatára a jogviszonyok fennállásának kezdetéig vissza kell mennünk, és átnézni az iratokat, ezek sok időt és energiát vesznek igénybe, így az ellenőrzések mind jobban elhúzódnak. Ennek is köszönhető, hogy 2021. év végén az ellenőrzött munkáltatók csupán 22%-ánál tártunk fel jogsértést, a szabálytalanul foglalkoztatott munkavállalók aránya is mindössze 26% volt.

A legtöbb intézkedésünk feketefoglalkoztatás, és a munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos jogsértések miatt született.

Mezőgazdaság:

A mezőgazdasági ágazatban 2021. évben mindössze 8 munkáltatót ellenőriztünk, a negyedik negyedévben nem is született új ellenőrzésünk az ágazatban. 17 fő munkavállaló foglalkoztatását ellenőriztük, közülük 16 fő foglalkoztatása történt szabálytalanul, vagyis az ellenőrzéssel érintett munkavállalók 94%-ának. Munkabérrel és munkaidő-beosztással kapcsolatos jogértések miatt intézkedtünk a legtöbb esetben.

A tavalyi évhez képest (26 munkáltató) jelentősen csökkent az ellenőrzések száma az ágazatban, és idén mindössze egy esetben tártunk fel bejelentés nélküli foglalkoztatást. Ez a megelőző évhez képest (6 eset) jelentős csökkenés, bár ilyen kisszámú mintából nem lehet alapos következtetést levonni.

2. A bejelentés nélküli foglalkoztatás (Mt. és Efo.) feltárásának ellenőrzési tapasztalatai

2021. évben összesen 141 intézkedésünk volt feketefoglalkoztatás miatt, 188 fő munkavállalóra vonatkozóan:

- bejelentés elmulasztása miatt 114 intézkedés 159 fő munkavállalót érintően,
- Efo. törvény szerinti bejelentés elmulasztása miatt 5 intézkedés 5 fő munkavállalót érintően,
- munkaszerződés nélküli foglalkoztatás miatt 19 intézkedés 19 fő munkavállalót érintően,
- színlelt szerződéssel történő foglalkoztatás miatt 2 intézkedés 2 fő munkavállalót érintően,
- jogszerűtlen részmunkaidős bejelentés miatt 1 intézkedés 3 fő munkavállalót érintően.

Az év során hozott intézkedéseink 29%-a volt feketefoglalkoztatás miatt, míg az összes ellenőrzésbe vont munkavállalói létszám 17%-a volt érintett feketefoglalkoztatással. 2020. évben 95 fekete intézkedésünk született, 128 fő munkavállalót érintően, ehhez képest 2021. évben az intézkedések száma 48%-kal, az érintett munkavállalói létszám 47%-kal növekedett, ami alapján a feketefoglalkoztatás jelentősen teret nyert. A jogsértések megoszlásában különösebb változás nem volt megfigyelhető, a munkaszerződés nélküli foglalkoztatás „kárára” növekedett némiképp a bejelentés nélküli foglalkoztatás:

	2020. év	2021. év
bejelentés elmulasztása	74%	81%
Efo. törvény szerinti bejelentés elmulasztása	4%	4%
munkaszerződés nélküli foglalkoztatás	17%	13%
színlelt szerződéssel történő foglalkoztatás	2%	1%

jogszerűtlen részmunkaidős bejelentés	0%	1%
külföldiek engedély nélküli foglalkoztatása	3%	0%
összes fekete intézkedés	100%	100%

114 intézkedésünk született bejelentés nélküli foglalkoztatás miatt, ebből 54 esetben a munkaviszony létesítésével összefüggő bejelentési kötelezettségét mulasztotta el a munkáltató, míg 60 olyan eset volt, amikor azt tudtuk megállapítani, hogy a felek szándéka egyszerűsített foglalkoztatási jogviszony létesítésére irányult, azonban a bejelentés elmulasztásával az „munkaviszonnyá vált” – ezekben az esetekben a felek egybehangzó nyilatkozata, egyszerűsített foglalkoztatásra vonatkozó iratok, a bejelentés nélküli naphoz közvetlenül kapcsolódó napokra tett egyszerűsített foglalkoztatási bejelentések alapján ítéltük meg a felek szándékát. Ide tartoztak az ellenőrzés napját követő napon megvalósult foglalkoztatásra tett késedelmes bejelentések is.

Néhány esetben talákoztunk adminisztratív hibából eredő jogsértéssel, például a munkavállalónak valamely azonosító adatát elírták, így nem jött létre érvényesen a bejelentés, de talákoztunk olyan esettel is, ahol a munkavállaló munkaviszonyát egy változás-bejelentés helyett már évekkal ezelőtt lezárta a munkáltató. A járulékokat megfizették, senkinek sem tűnt fel, hogy a munkavállaló több éve nem rendelkezett bejelentéssel a munkáltatónál.

Az ilyen adminisztratív hibából eredő jogsértések csupán elenyésző hányadát tették ki az összes bejelentés nélküli foglalkoztatásnak. A legtöbb esetben a munkavállalók foglalkoztatásának bejelentése – vélhetően – szándékosan nem történt meg. Többségében az ellenőrzés napjára, esetleg azt megelőző néhány napra tudjuk bizonyítani a bejelentés nélküli foglalkoztatást.

Alapvetően két csoportra tudjuk bontani a (szándékos) bejelentés nélküli foglalkoztatással érintett munkavállalókat. Az egyik csoportnak tudomása van arról, hogy a munkáltató bejelentés nélküli foglalkoztatja, ők a „ma kezdtem el dolgozni” csoport. A munkaügyi iratok, egyéb bizonyítékok hiányában kizárólag a munkavállaló nyilatkozatára tudunk alapozni, aki a munkavégzés tényét már nem tagadhatja le, de ragaszkodik hozzá, hogy neki az az első munkanapja a munkáltatónál. Ezen esetek miatt üdvözlendő az idén bevezetett 30 napos visszamenőleges szabály.

A másik csoportba azon munkavállalók tartoznak, akiknek nincs tudomásuk róla, hogy a munkáltató nem, illetve nem mindig rendezi a jogviszonyukat. Több olyan esettel is talákoztunk, amikor az alkalmi munkavállaló munkanapjainak többsége bejelentésre került, azonban voltak egy-egy kimaradt napok, amik akár a helyszíni ellenőrzés során bemutatott iratok adataihoz képest el lettek tüntetve a munkáltató iratbecsatolásakor.

Saját jogú nyugdíjas munkavállalók egyszerűsített foglalkoztatásának bejelentését 5 esetben mulasztották el a munkáltatók. A munkáltatók tisztában vannak vele, hogy a nyugdíjas munkavállalók alkalmi foglalkoztatását a munkaviszonnyal ellentétben be kell jelenteniük az adóhatóság felé, csupán elmulasztják a bejelentést megtenni.

Munkaszerződés nélküli foglalkoztatást 19 esetben tártunk fel, ezek a jogsértések továbbra is két csoportra bonthatók. Az esetek többségében a foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzés megkezdéséig a munkaszerződést még nem készítették el. Itt talákoztunk a néhány napja megkezdett foglalkoztatástól kezdve a több hónapja fennálló munkaviszonyokkal is. Az esetek kisebb hányadában a munkaszerződést elkészítették a munkáltatók, a szerződések az ellenőrzés során bemutatásra is kerültek, azonban azok egyik fél által sem voltak még aláírva.

Jogszerűtlen részmunkaidős bejelentéssel történt foglalkoztatást 1 esetben tártunk fel. A munkáltató részmunkaidős foglalkoztatásra szóló munkaszerződést kötött a munkavállalóival, a bejelentéseiket is ennek megfelelően tette meg az adóhatóság felé, a munkavállalók munkabérét is ennek megfelelően fizette meg, ugyanakkor a munkavállalók nyilatkozatai szerint a foglalkoztatásuk kezdetétől fogva heti 8 napon, napi 10 órás időtartamban végeztek munkát.

A legtöbb fekete intézkedésünk – a már megszokott módon – az építőipari ágazatban volt, összesen 65 intézkedés, ami az összes fekete intézkedésünk 46%-a. A második legtöbb fekete intézkedés a kereskedelmi ágazatban volt, 28 intézkedés, ami az összes fekete intézkedésünk 20%-a. A harmadik

legtöbb fekete intézkedés a vendéglátási ágazatban volt, 25 intézkedés, ami az összes fekete intézkedésünk 18%-a.

Ebbe a három ágazatba tartozott az összes fekete intézkedésünk 84%-a.

A határozatok meghozataláig a munkavállalók 77%-ának, 147 főnek a bejelentése történt meg. A fennmaradó létszámból további 25 fő bejelentése történt meg az utóellenőrzés hatására. Így összességében a munkavállalók több mint 90%-ának rendezésre került a jogviszonya.

Több olyan eset is volt ugyanakkor, ahol a munkáltatók a munkavállalóikat csupán arra az időtartamra jelentették be, amit ők tényleges foglalkoztatásnak elismertek, nem pedig a jogszabály erejénél fogva megállapított 30 napos időtartamra.

Az utóellenőrzéseket követően a be nem jelentett munkavállalók munkaviszonyát hivatalból bejelentette hatóságunk.

3. Súlyos jogsértések feltárása

Munkaidő-nyilvántartás

A munkaidő-nyilvántartás vezetésére vonatkozó jogszabályi előírások megsértése miatt 2021. évben 168 intézkedésünk volt, 393 fő munkavállalót érintően.

Az év során a legtöbb, 88 intézkedés a munkaidő-nyilvántartás hiánya miatt volt, ezek 157 fő munkavállalót érintettek. Építőipari tevékenység esetén szinte általánosnak tekinthető a munkaidő-nyilvántartás hiánya. Nem sok esettel talákoztunk, amikor a munkaviszonyos, állandó munkavégzési helyen foglalkoztatott munkavállaló esetében nem vezetett munkaidő-nyilvántartást a munkáltató, ezek leginkább a hónap első napjaiban tartott ellenőrzések során voltak tapasztalhatóak.

A munkaidő-nyilvántartás hiányossága miatt ugyan kevesebb, 79 intézkedésünk volt, ezek másfélszer annyi dolgozót érintettek, összesen 235 főt. Ennek a jogsértésnek is két fő megvalósulási formája van, legtöbbször az ellenőrzés napjára vonatkozó adatok hiánya, vagy a munkavégzés befejező időpontjának előre történő beírása, míg a másik fő formája a változó munkaidő-beosztásban foglalkoztatott munkavállaló esetében a munkavégzéssel nem töltött napokra vonatkozó bejegyzések hiánya.

Kettős munkaidő-nyilvántartás miatt 1 esetben intézkedtünk, a munkáltató két egymástól eltérő adatokat tartalmazó munkaidő-nyilvántartást vezetett, az eltérések száma meghaladta a tíz napot, így a jogsértést kettős munkaidő-nyilvántartás vezetéseként értékeltük.

Munkabér és munkabér védelme

A munkabérrel és munkabér védelmével kapcsolatos jogszabályi előírások megsértése miatt 2021. évben 47 intézkedésünk volt, 270 fő munkavállalót érintően.

Minimálbérrre vonatkozó jogsértést 1 esetben tártunk fel az év során, a garantált bérminimum megfizetésére vonatkozó jogsértést 2 esetben állapítottunk meg. A tavalyi évhez képest ezen intézkedések száma megháromszorozódott, ugyanakkor az összes intézkedéshez viszonyítva a három alpbérrre vonatkozó jogsértés igen csekély.

Bérpótlékok körében az ügyelet, készenlét bérpótlékát leszámítva minden egyéb bérpótlékra vonatkozóan tártunk fel jogsértést.

Éjszakai munkavégzésért járó bérpótlék megfizetésének elmulasztása miatt 1 intézkedésünk született, 3 fő munkavállalót érintően.

Műszakpótlék megfizetésének elmulasztása miatt 4 intézkedésünk született, 13 fő munkavállalót érintően.

Rendkívüli munkavégzés ellentételezésének elmulasztása miatt 12 intézkedésünk született, 38 fő munkavállalót érintően.

Munkaszüneti napon történt munkavégzésért járó bérpótlék megfizetésének elmulasztása miatt 3 intézkedésünk született, 5 fő munkavállalót érintően.

Vasárnapon történt munkavégzésért járó bérpótlék megfizetésének elmulasztása miatt 5 intézkedésünk született, 11 fő munkavállalót érintően.

A bérpótlékok fizetésére vonatkozó szabálytalanságoknál előfordult mind a fizetés teljes hiánya, mind pedig a nem megfelelő időtartamra számított bérpótlék kifizetése.

A bérfizetés határidejére vonatkozó jogszabályi előírások megsértése miatt 6 intézkedésünk született, 165 fő munkavállalót érintően.

Munkaügyi bírság nem került kiszabásra az év során munkabérrel kapcsolatos szabálytalanságok miatt, a munkáltatók kifizették az elmaradt munkabérek az eljárás során kitűzött határidőn belül.

A munkabér védelmére vonatkozó jogsértések miatt 12 intézkedésünk született, 31 fő munkavállalót érintően. Az esetek többségében a munkavállalók részére adott írásbeli elszámolás nem helyes, illetve nem a valóságnak megfelelő adatokat tartalmazta, így azokból az elszámolás helyessége nem volt megállapítható. Csupán néhány esetben nem adott írásbeli elszámolást a munkáltató a munkavállaló részére a munkabéréről.

Munkaerő-kölcsönzés

Munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó jogsértést nem tártunk fel 2021. évben.

Rendkívüli munkavégzés

Rendkívüli munkavégzésre vonatkozó (munkabéres vonatkozáson kívüli) jogsértést nem tártunk fel 2021. évben.

Szabadság kiadása

A szabadság kiadásával kapcsolatos jogszabályi előírások megsértése miatt 2021. évben 11 intézkedésünk volt, 30 fő munkavállalót érintően.

A szabadsággal kapcsolatos intézkedések többsége amiatt született, hogy az egyenlőtlen munkaidő-beosztásban foglalkoztatott munkavállalók esetében a munkáltató a szabadságokat már eleve szabadságként osztotta be a munkaidő-beosztásban, illetve a pihenőnapok, szabadnapok nem kerültek beosztásra, így nem volt igazolható, hogy a munkáltató a szabadságot a munkaidő-beosztás szerinti munkanapokra adta ki a munkavállalók részére.

A „valódi” szabadság kiadására vonatkozó jogsértések csupán az esetek kis hányadában voltak. Volt olyan eset, ahol a munkáltató a gyermek után járó pótszabadságot nem állapította meg a munkavállaló részére, egy másik esetben a munkáltató olyan napokra számolt el szabadságot a munkavállaló részére, amikor a munkavállalók munkát végeztek, míg egy esetben a munkáltató úgy adta ki a szabadságot a munkavállaló részére, hogy a munkavégzéstől való mentesülés nem érte el az egybefüggő 14 napot, s ezen előírástól eltérő megállapodással nem rendelkeztek a felek.

A foglalkoztatásra irányuló jogviszony megszűnésével összefüggő – a munkavállalót megillető – igazolások kiállítására és kiadására, valamint a munkaviszony megszűnéséhez, megszüntetéséhez kapcsolódó elszámolás meglétére vonatkozó szabályok

A foglalkoztatásra irányuló jogviszony megszűnésével összefüggő igazolások kiállítására és kiadására, valamint az elszámolás megtörténteire vonatkozó jogszabályi előírások megsértése miatt 2021. évben 24 intézkedésünk volt, 36 fő munkavállalót érintően. Ebből a rendes munkaviszonyt érintő szabálytalanság miatt 18 esetben intézkedtünk, egyszerűsített foglalkoztatási jogviszonyt érintően 6 intézkedésünk született.

2020. évben némileg kevesebb, 20 esetben intézkedtünk ilyen szabálytalanság miatt

A munkaviszony munkavállalók esetében jellemzően panaszbejelentés alapján tártuk fel a jogsértéseket, a munkáltatók nem adták ki az igazolásokat és teljesítették az elszámolást a munkavállalók felé a jogszabályi előírásoknak megfelelő határidőben. Több munkavállaló is arról panaszkodott, hogy a munkáltató szándékosan azért nem adta ki részére az igazolásokat, hogy ne tudjon olyan könnyen másik munkáltatónál elhelyezkedni, vagy, hogy ne vegyék nyilvántartásba állásukeresőként.

Egyszerűsített foglalkoztatási jogviszonyt érintő jogsértések a minimálbér (garantált bérminimum) arányos részének, illetve a bérpótlékok megfizetésének elmulasztásából eredtek.

4. Panaszok, közérdekű bejelentések vizsgálatának ellenőrzési tapasztalatai

2021. évben 31 bejelentés érkezett hatóságunkhoz, ezekből 17 közérdekű és 14 panaszbejelentés volt. 5 bejelentés illetékesség hiányában áttételre került a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz. Mindössze 4 bejelentés volt névtelen, ami a bejelentések 13%-a.

A bejelentések száma közel a felére csökkent a tavalyi évhez képest, ami valószínűleg a vírushelyzet miatti bizonytalanság múlásának, a normál élet helyreállásnak köszönhető.

Idén a munkabérré vonatkozó jogsértések miatt tették a legtöbb bejelentést, 17 esetben, míg feketefoglalkoztatás miatt 15 esetben érkezett bejelentés hatóságunkhoz. A munkabért érintő bejelentések nagyobb része panaszbejelentés volt, még a feketefoglalkoztatásra vonatkozó bejelentések nagyobb része közérdekű bejelentés volt.

A bejelentések valóságtartalmát illetően nem változott a tapasztalatunk, összességében elmondható, hogy a bejelentések legalább részben megalapozottak voltak, illetve több, a bejelentésekben nem vélelmezett jogsértést is feltártunk a munkáltatókkal szemben.

A bejelentőket minden esetben tájékoztattuk arról, hogy az ügy kivizsgálása várhatóan 30 napnál tovább tart, valamint az ügyek lezárását követően is tájékoztattuk a bejelentőket az ellenőrzés eredményéről.

5. A közigazgatás szolgáltató jellegének érvényesülési formái, különösen a tájékoztatásra, valamint a „nyílt nap” rendezvényekre

2021. évben 15 alkalommal fordultak hozzánk tájékoztatás kéréssel, a legtöbb esetben a jogviszony megszüntetésével kapcsolatosan, úgy mint a jogviszony megszüntetésének lehetőségei, a jogviszony megszüntetésével összefüggő igazolások kiadása, a szabadság megváltása. Volt, aki a tájékoztatást követően bejelentést is tett a munkáltatójával szemben. A tájékoztatást kérők körében még mindig a telefonos megkeresés a legnépszerűbb, 11 alkalommal adtunk tájékoztatást ilyen úton, a többi esetben elektronikus, illetve postai úton küldött levelekben kértek tájékoztatást az érdeklődők.

Nyílt napot 2021. évben három alkalommal tartottunk, 2021. szeptember 18-án a „Nógrád Expó” elnevezésű rendezvényen, 2021. szeptember 18-án a „XV. Nógrádi Megyenap” keretében, 2021. év október hónap 04. napján a Nógrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara épületében a Vállalkozási Tanácsadási programunkban. A rendezvények látogatottsága magas volt, a kiadványaink népszerűsítésén túl a munkaügyi szakemberek mind munkáltatói, mind munkavállalói oldalról számos érdeklődő részére nyújtottak tájékoztatást a szakmai kérdésekre.

6. Az ellenőrzések fogadtatásával kapcsolatos tapasztalatok (munkáltatók, munkavállalók)

A fogadtatásunkkal kapcsolatosan sok változás nincs, némiképp enyhült az irányunkban mutatott ellenérzés, amit a koronavírus járvány után tapasztaltunk, azonban a 30 napos visszamenőleges bejelentési kötelezettség miatt továbbra is számos esetben találkozunk a munkáltatók felháborodásával.

Igazán kirívó eset az év során nem volt tapasztalható.

7. Társhatósági ellenőrzések tapasztalatai

2021. évben 92 alkalommal folytattunk le társhatóságokkal közös ellenőrzést, így 2020. évhez képest a közös ellenőrzések száma közel két és félszeresére emelkedett. A legtöbb esetben rendőrségi és munkaerőpiaci támogatási közös ellenőrzéseink voltak, 22-22 esetben, míg a munkavédelmi hatósággal 20 esetben tartottunk közös ellenőrzést.

A foglalkoztatást elősegítő támogatásban részesülő munkáltatókat érintő közös ellenőrzések sokkal eredményesebbek voltak a vártnál, az előzetes kiértékelések ellenére is számos jogsértést, több ízben feketefoglalkoztatást is feltártunk.

A többi társhatósággal történő együttműködésünk a megszokottak szerint pozitív, ugyanakkor továbbra is több esetben fennállt olyan helyzet, hogy a több szerv általi ellenőrzés nehézkessé tette a helyszíni ellenőrzés lefolytatását, mert a helyszínen lévő alkalmazottak vagy vállalkozók nem tudtak egyszerre minden társhatóság kérésével foglalkozni és a munkavégzésüket is párhuzamosan folytatni, amennyiben nem tudták őket helyettesíteni.

Ezt leszámítva a közös ellenőrzések minden esetben eredményesek voltak.

III.

Munkavédelmi hatósági ellenőrzés

1. Kiemelt ágazatok ellenőrzésére vonatkozó tapasztalatok:

Építőipar

Az ágazatban tapasztaltak megegyeztek a korábbi időszakok megállapításaival, a 2021-es évben a pályázatoknak köszönhetően jellemzően középületek felújítására került sor. A pályázati előkészítési folyamatot a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. fogta össze. Az Európai Unió 2020. évet követő programidőszakában nagyobb térségi, ágazati fejlesztéseihez kapcsolódó beruházások valósultak meg. Az építőipari kivitelezések során komplex helyi beruházásokban gondolkodtak és a munkáltatók felismerték a munkavállalásra is lehetőséget nyújtó helyi gazdaságfejlesztés jelentőségét. A jelentősebb építőipari kivitelezések közé sorolhatjuk megyénkben az egyes járáásokban építés alatt álló tanuszodákat, a bátonyterenyi akkumulátor üzem átalakítását, és a megyei munkaügyi hivatalok épületeinek külső szigetelési tevékenységét, amelyek a második félévben is folyamatosan zajlottak, az év végén átadásra kerültek.

Az ellenőrzések során a következő, jellemző szabálytalanságok kerültek feltárára:

- az állványzatokon több esetben nem helyeztek el lábdeszkát, a faltól több mint 30 cm-re levő állványzat belső oldalán nem alakítottak ki védőkorlátot,
- több munkavállaló együttes munkavégzése esetén nem jelöltek ki munkairányítót,
- a kivitelezés során alkalmazott támasztó létrát elcsúszás ellen nem biztosították,
- a villamos áramot az átépítés alatt lévő épület villamos hálózatából vételezték úgy, hogy a villamos hálózatba felvonulási berendezés (ACS) nem volt beiktatva,
- az építőipari kivitelezési munkaterületet nem határolták el, nem akadályozták meg illetéktelen személyek munkaterületre történő bejutását,
- számos munkáltató nem rendelkezett a kivitelezési tevékenységére vonatkozó kockázatértékeléssel,
- folyamatos hiányosság a védősisakok viselésének hiánya, bár már szinte nincs is olyan építési munkahely, ahol ne állna rendelkezésre a védősisak.

Mezőgazdaság

A megyénkben működő vállalkozások túlnyomó többsége az 50 fő alatti létszámot foglalkoztató munkáltatók közül kerül ki. Ezen belül is jelentős számot tesznek ki az 5-10 fős munkavállalói létszámot foglalkoztató mezőgazdasággal foglalkozó vállalkozások. Tevékenykednek azonban nagyobb létszámokat alkalmazó vállalkozások is, amelyek főképp az állattartással (szarvasmarha, sertés) foglalkoznak. Az ágazatban munkabaleset bekövetkezésével kapcsolatban történt munkavédelmi ellenőrzés, ami során megállapítottuk, hogy:

- egy munkáltató a munkavállalót erőgép kezelésével bízta meg, azonban gépkezelői jogosultság nélkül foglalkoztatta, a gépkezelő munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatának elvégzését nem bizonyították.

Feldolgozó- és gépipar

Az ágazatban a beruházásokat tekintve nem torpant meg a fejlődés, több munkáltató is telephelybővítést hajtott végre. Jelenleg is a tőkeerős, általában külföldi tulajdonban levő cégek a jellemzőek, ahol megfelelőnek találtuk a munkavédelmi helyzetet. A kisebb, rendszerint hazai tulajdonú vállalkozások esetén már számos hiányosság tapasztalható. A multinacionális cégek vizsgálatakor egyértelmű volt, hogy nagyságrendekkel több erőforrást tudnak a munkahelyi állapotok feljavítására fordítani. Az újonnan létrejött munkáltatók esetében számos hiányosság feltárásra került, a régebb óta működőknél a munkabiztonság területén pozitív tendenciákat tapasztaltunk. A faipari munkahelyeken végzett ellenőrzések során az volt azonban a tapasztalatunk, hogy a faipari gépek modernizálásával, automata gépek alkalmazásával, a műszaki fejlődéssel javult a munkavédelem színvonala is. A munkáltatók hozzáállása változatlan, a munkavédelemre felesleges költségforrásként tekintenek, a feltárt hiányosságokat viszont pótolják, megszüntetik,

Jellemző szabálytalanságok:

- a bemutatott munkavédelmi oktatások tematikája több esetben hiányos volt, pl. nem tért ki a munkahelyen használt veszélyes keverékekkel végzett tevékenységre (pl.: lakkbenzin hígító),
- nem minden esetben történt meg a munkaterületek, munkaeszközök takarítása, tisztán tartása, pl. egy karbantartó műhelyben lévő állványos fűrőgép munkaasztalát szennyeződés, fémforgács borította,
- egy szerelő és lakatos műhelyben üzemeltetett egyetlen, ESAB gyártmányú CO2 hegesztő berendezés hegesztő pisztolyát munkaszünetkor nem a kijelölt tároló helyen tartották,
- egy munkáltató kávékapszula gyártó helyiségében az ott üzemeltetett JOYGOAL gyártmányú kávékapszula-töltő gép szabálytalan használatát felfüggesztettük, mert a gép oldalán levő reteszelt védőburkolat hiányzott,
- a forgácskeletkezésével járó tevékenységhez nem biztosítottak védőszemüveget, azonban az egyéni védőeszköz (védőszemüveg) használatára utaló jelzés a gépen megtalálható volt.
- gyakoriak termelő üzemekben villamossággal kapcsolatos szabálytalanságok, a kapcsolószerkezetek, kábelek, épületvillamossági berendezések állapota sokszor nem megfelelő, ami az elhasználódásukra, vagy a szakszerűtlen karbantartásra vezethető vissza.

2. A kiemelt szakmai célok ellenőrzésére vonatkozó tapasztalatok

Veszélyes munkaeszkővel, technológiával, porral, zajjal és/vagy kéz-karreggéssel járó, veszélyes anyagokkal, rákkeltő anyagokkal végzett tevékenységek ellenőrzése során feltárt kirívó szabálytalanságok és az ellenőrzést követő intézkedések ismertetése

Veszélyes munkaeszkővel, technológiával kapcsolatban:

Emelőgépek

Egy munkahelyen üzemeltetett bakdarut az ellenőrzés napján is használták, azonban az emelőgép naplóba nem jegyezték be a műszakonkénti vizsgálatok eredményét. Ennek alapján munkavédelmi eljárást indítottunk, majd határozatban köteleztük a munkáltatót a szabálytalanság megszüntetésére.

A munkahelyen üzemeltetett JUNGHEINRICH gyártmányú, ERC 212 típusú elektromos gyalogkísérő targonca szabálytalan használatát felfüggesztettük, mert az indítószervezetében a kezelője benne hagyta az indítókulcsot, így nem zárták ki az illetéktelen használat lehetőségét.

A munkahelyen alkalmazott TCM gyártmányú, FGE18-E1. típusú homlokvillás targonca hangjelző készülékét nem használta a munkavállaló munkavégzése során, ezért a munkavégzés hatókörében illetéktelenül tartózkodó személy balesete következett be. A helyszínen ideiglenes biztosítási intézkedés meghozatalára került sor.

Fémforgácsoló gépek

Egy fémipari munkáltató forgácsoló üzemében került telepítésre és beüzemelésre, forgácsolási feladatok elvégzésére egy horizontális forgácsoló gép. A gép forgácsoló tere azonban nem csak a kezelőfülkéből, hanem a készletezési, előkészítő terület felőli oldalról is megközelíthető volt. Biztonsági berendezés hiánya miatt a veszélyes térhez való hozzáférés nem volt megakadályozva, ezért ideiglenes intézkedés keretében függesztettük fel a megközelítését.

Porral, zajjal és/vagy kéz-karregzéssel járó tevékenységgel kapcsolatban:

Egy hulladék újrahasznosítást végző munkáltató helyszíni ellenőrzésekor bemutatott biztonsági adatlapok szerint a munkáltatónál felhasznált veszélyes anyagok és keverékek között olyan is volt, amelynek összetevői határértékkel szabályozottak. A határértékkel szabályozott veszélyes anyagok koncentrációját a munkáltató azonban nem határozta meg méréssel, csak egyéni védőeszközöket biztosított munkavállalói részére. Ezért határozatban köteleztük a munkáltatót a határértékkel szabályozott anyagokkal kapcsolatos munkahelyi légszennyezettség mérés elvégzésére.

Ugyanezen munkáltató tevékenységére és munkahelyére vonatkozó kockázatbecslés a munkáltató nyilatkozata szerint nem készült. Az ellenőrzés tapasztalata szerint a munkáltató nem rendelkezett teljes körű információval a veszélyek elkerülésére, a szükséges védelem esetleges meghatározására, emiatt a szükséges védelem csak a korábbi tapasztalatokon és megszokáson alapult. A munkáltatót határozatban köteleztük a fennálló hiányosság megszüntetésére.

Veszélyes anyagokkal végzett tevékenységekkel kapcsolatban:

Egy munkáltató üzemében vakolatgyártási tevékenységet végzett rendszeresen. A munkaterületen megtörtént a légszennyezés mérés, aminek során az illékony szerves anyagok, belélegezhető és respirábilis por meghatározása történt. A munkahely levegőjében toluol és xilol lett kimutatva. A mérési eredmények a kémiai kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének és biztonságának védelméről szóló 5/2020. (II. 6.) ITM rendelet 1. számú mellékletében megtalálható határértékekkel összehasonlítva megállapítható, hogy minden mért koncentráció határérték alatt volt, azonban a munkahely levegője olyan veszélyes anyagokat tartalmaz (biológiai expozíciós mutatók), amelyek biológiai monitorozása évenként kötelező. A fentiek ellenére a munkahelyen a fenti anyagokkal munkát végző munkavállalók biológiai monitor vizsgálatát nem végezték el.

Ugyanezen munkáltató festékeverő pódium munkaterületén, ahol veszélyes anyagok, keverékek felhasználásával végzik a tevékenységet, üdítőitalos palackban ivóvizet tartottak. A veszélyes anyagok felhasználási helyén a munkáltató nem tiltotta meg az italfogyasztást, ezért ideiglenes intézkedésünk vált szükségessé

Rákkeltő anyagokkal végzett tevékenységekkel kapcsolatban:

Egy vizsgált munkáltató festék- és vakolatgyártó üzemében bevezetettek egy olyan veszélyes keveréket, amely termék biztonsági adatlapja alapján szilícium-dioxid összetevője miatt rákkeltőnek minősül, belégzés útján károsíthatja a tüdőt. A munkáltató azonban még nem rendelkezett a vakolatgyártási, kiszerezési munkaterületen felszabaduló kémiai kóroki tényezők légszennyeződés mérésének jegyzőkönyvi eredményével (az ellenőrzés időpontjában megrendelés alatt volt), ezért ennek pótlására határozatban intézkedtünk határidő megjelölésével.

Kiemelt védelemre szoruló munkavállalói csoportok (fiatalkorúak, terhes, nemrég szült, anyatejet adó nők és szoptató anyák, idősödők, megváltozott munkaképességűek, fogyatékossgal élők) foglalkoztatási körülményeinek vizsgálata során tapasztalt szabálytalanságoknak és a megtett intézkedéseknek az ismertetése:

Az ellenőrzés alá vont munkáltató építési munkahelyén megtartott ellenőrzés során megállapítottuk, hogy a munkahelyen foglalkoztatott 3 fő munkavállaló már elérte a rá irányadó nyugdíjkorhatárt, ezért sérülékeny csoportba tartozik.

A munkáltató azonban nem rendelkezett a tevékenységére vonatkozó kockázatértékeléssel és az egyéni védőeszközök juttatásának írásos belső rendjével. A munkahelyen levő egyetlen 11.5 kg-os PB gázpalackra (amit korábban szigetelésre alkalmaztak, perzselővel látták el) nem volt csatlakoztatva nyomáscsökkentő. A feltárt szabálytalanságok miatt a helyszínen ideiglenes biztosítási intézkedés meghozatala történt, továbbá figyelmeztetést tartalmazó, hiányosságok megszüntetésére kötelező munkavédelmi határozat kiadására került sor.

Egy kereskedelmi tevékenységet folytató munkáltató fióktelepén tartottunk munkavédelmi ellenőrzést. A kereskedelmi munkahelyen rendszeresen foglalkoztatnak fiatalkorú munkavállalókat, tanulókat. Az ellenőrzés során azonban több hiányosság is feltárássra került. A hűtőkamra nyitószerkezete törött, sérült állapotban volt, a munkahely villamos ellátását biztosító, 400 V-os kapcsolószerkevény megközelítését gátolták az elérési útvonalában elhelyezett különféle tárgyak. A fentiek alapján ideiglenes intézkedés meghozatalára, valamint a megindított munkavédelmi eljárás eredményeként határozat kiadására került sor.

Saját kezdeményezésű célvizsgálattal kapcsolatos tájékoztatás:

A 2021.10.25-2021.11.12. közötti időszakban „A kémiai kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók munkakörülményeinek munkavédelmi célvizsgálata” elnevezéssel saját tervezésű célvizsgálatot folytattunk le megyénkben, 5 fő munkavédelmi felügyelő részvételével, aminek keretében a munkahelyeken alkalmazott, veszélyesnek minősülő anyagok, keverékek felhasználásának szabályszerűségére folytattunk kiemelt figyelmet. Az ellenőrzések során azt tapasztaltuk, hogy a munkáltatók nem fordítanak kellő figyelmet a veszélyes anyagok felhasználására. Jellemző hiányosságként említhető a biztonsági adatlapok hiánya, elmulasztott kockázatértékelések, kockázatbecslések, hiányosan dokumentált munkavédelmi oktatások, nyilvántartások.

3. Súlyos jogsértések

A megadott időszakban 5 db munkavédelmi bírság kiszabását megalapozó eset történt, az alábbiak szerint:

Munkavédelmi ellenőrzést tartottunk a kivitelezési tevékenységet folytató Kft. építési munkahelyén, amely időpontban egy munkavállaló a magasban, a kialakításra kerülő tetőszerkezet fogópár gerendáján állt, amely 22 cm szélességű volt. A munkavégzés a födém szerkezettől 2,5 méteres, a talajszinthez képest kb. 10 méteres magasságban történt. Leesés elleni kollektív műszaki védelem kiépítésre nem került. A munkavállaló leesés elleni egyéni védőeszközt nem viselt annak ellenére, hogy az a munkavégzés helyszínén biztosított volt (teljes testhevederzet), így fenn állt a magasból történő leesés veszélye.

Egyéni vállalkozó munkáltatót érintően, a pásztoi járásban, a mezőgazdasági ágazatban történt munkabaleset kivizsgálását kezdtük meg. Az erőgépből kiszálló munkavállalót sodorta el a nem megfelelően rögzített és elguruló mezőgazdasági traktor. A munkavállalót kezelői jogosultság nélkül foglalkoztatták, munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatát nem végezték el. A munkavédelmi eljárás eredményeként munkavédelmi bírság kiszabása történt.

A kivitelezési tevékenységet folytató vállalkozás építési munkaterületén helyszíni ellenőrzést tartottunk egy munkavállalónak a korábban bekövetkezett munkabalesete ügyében, aminek során a munkavállaló magasból történt lezuhanása következtében szenvedett el sérüléseket. Az ellenőrzés során megállapítottuk, hogy nevezett munkáját a kialakítás alatt álló piactér épületének talajszinttől mérve 2.5 méteres magasságú födémének szélén végezte, azonban leesés elleni kollektív védelmet nem alkalmaztak, leesés elleni egyéni védőeszköz a helyszínen nem állt rendelkezésre. A helyszíni intézkedések meghozatalát követően a megindított munkavédelmi eljárás során munkavédelmi bírság kiszabása történt meg.

Szintén építőipari vállalkozás munkaterületén tartottunk helyszíni ellenőrzést a munkahelyen bekövetkezett munkabaleset kivizsgálása érdekében. Az ellenőrzés során megállapítottuk, hogy a munkavállaló a helyszínen levő óvoda épületének felújítása során felment az épület homlokzati fala mellett felállított keretes csőállványzatra, hogy javítási munkálatokat végezzen az ablakkávákat illetően. Az állványzat távolsága az épület falától 70 cm volt, azonban az állványzat építmény felőli oldalán

védőkoriátokat nem helyeztek el, a munkaszint 2.1 méteres magasságban került kialakításra. A munkavállaló az állványzat és az építmény közé zuhant, ezzel munkabalesete következett be. A helyszíni intézkedéseket követően a megindított munkavédelmi eljárás során munkavédelmi bírság kiszabására is megtörtént.

Munkavédelmi balesetvizsgálat során nyert megállapítást, hogy egy fémipari tevékenységet végző munkáltató munkavállalója horizontális forgácsoló gép kezelését végezte a munkahelyen. A munkavállaló a gép hordozható vezérlőkészülékének akaratlan működtetésével a forgácsoló gép szerszámának forgó mozgását elindította, amely a munkavállaló fejsérülését okozta, a munkavállaló halálos munkabalesetét okozva. Az ellenőrzésünk eredményeként munkavédelmi bírság kiszabására került sor.

4. Utóellenőrzések

Az elvégzett utóellenőrzések során azt tapasztaltuk, hogy a munkáltatók, ha felszólítják, kötelezik őket, akkor teljesítik munkavédelmi kötelezettségeiket.

5. Panaszok, közérdekű bejelentések vizsgálatának ellenőrzési tapasztalatai

A 2021-es évben hatóságunkhoz 17 esetben közérdekű, valamint 20 esetben panaszbejelentés érkezett, amelyek közül 6 névtelenségét kérő bejelentőtől származott. A bejelentések nagyobbik részét elektronikusan (e-mail útján, hivatali kapun keresztül) tették meg.

A megtett közérdekű bejelentések többnyire az egyéni védőeszközök biztosításával, a munkahelyek kialakításával, a munkavégzés körülményeivel voltak kapcsolatosak.

A beérkezett panaszbejelentések túlnyomó többségében a bejelentést tevő munkavállaló sérelmezte, hogy a koronavírusos megbetegedését nem jelentette be az észlelő orvos. A szükséges intézkedéseket megtettük, az észlelő orvost tájékoztattuk kötelezettségéről, adott esetben továbbítottuk a Nemzeti Népegészségügyi Központhoz vizsgálat és bejelentés céljából.

Néhány esetben arról tájékoztatta hatóságunkat a bejelentést tevő munkavállaló, hogy munkahelyén munkabaleset szenvedett el, amelyet munkáltatója nem tekintette munkabalesetnek, azt nem vizsgálta ki. Ezen bejelentések közül több megalapozottnak bizonyult, így az érintett munkáltatókat köteleztük a munkabalesetek kivizsgálására és a munkabaleseti jegyzőkönyvek megküldésére, a többi ügyben vizsgálatunk még tart.

6. Főmunkaidőn kívül végzett ellenőrzések

A 2021-es évben nem végeztünk előre elrendelt módon, főmunkaidőn kívül ellenőrzést, azonban ez több esetben (főképp súlyos, halálos munkabalesetek kivizsgálásakor) is szükségessé vált.

7. Munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések/fokozott expozíciós esetek, munkaegészségügyi nyilvántartások

Munkabalesetek

A félév során kettő darab súlyos, csonkulásos munkabaleset kivizsgálása történt, az alábbiak szerint:

Hatóságunkhoz 2021. május hónapjában érkezett munkabaleseti jegyzőkönyvből értesültünk arról, hogy egy munkáltató székhelyén működő munkahelyen csonkulással járó munkabaleset történt.

Ennek nyomán ellenőrzést tartottunk a munkahelyen, aminek során megállapítottuk, hogy a karbantartó munkakörben foglalkoztatott munkavállaló egy szártépjű berendezés működőképességét ellenőrizte le, aminek során a munkaasztalon megtámaszkodott. Gyűrűs és kisujjai hozzá értek a forgó mozgást végző gépelemekhez, amelyek ujjait berántották a munkavállaló munkabalesetét szenvedett el.

A munkavállalót karbantartó munkakörben alkalmazták, balesete bekövetkeztekor kizárólag a berendezés működőképességét kellett volna csak leellenőriznie. A munkaköréhez kapcsolódóan munkavédelmi oktatásban is részesült. Az ellenőrzés során a szabálytalan karbantartási tevékenységet

felfüggesztettük, a berendezés használatát a soron kívüli ellenőrzés elvégzéséig felfüggesztettük, valamint eljárásunk során köteleztük a munkáltatót a soron kívüli kockázatértékelés elvégzésére.

A munkavédelmi balesetvizsgálat során megállapítást nyert, hogy egy munkáltató 1 fő munkavállalója horizontális forgácsoló gép kezelését végezte a fémipari munkahelyen. A munkavállaló érintésének hatására a gép hordozható vezérlőkészülékének akaratlan működtetésével a forgácsoló gép szerszáma a forgó mozgást megkezdte, amely a munkavállaló fejsérülését okozta és ezáltal a munkavállaló halálos munkabalesetét eredményezte. A fentiek alapján ideiglenes intézkedések meghozatalára, majd hiányosság megszüntetésére kötelező és munkavédelmi bírságot kiszabó határozat kiadására került sor.

Foglalkozási megbetegedések

Az év során számos bejelentés érkezett foglalkozási megbetegedésekről, amelyek kivétel nélkül az új típusú koronavírussal voltak kapcsolatosak. A bejelentett esetek jellemzően az egészségügyi szektort, a szociális otthonokat, és az oktatási intézményeket érintették. A foglalkozási megbetegedések kivizsgálása – tekintettel a kialakult járványügyi helyzetre – a munkáltató és a munkavállaló részére megküldött nyilatkozatokon alapult, mellőzve a személyes kontaktust. Több olyan eset is volt, amikor az észlelő orvos, jellemzően a háziorvos nem volt hajlandó beküldeni a bejelentést.

Ezen esetekben tájékoztattuk az észlelő orvost kötelezettségéről, amelynek néhány esetben nem volt eredménye. A bejelentett COVID 19 megbetegedések közül egy halálos kimenetelű volt.

Egy esetben az érintett munkáltatót ellenőrzés alá vontuk, mivel foglalkozás-egészségügyi szolgálattal az ellenőrzés, illetve foglalkozási megbetegedés bejelentés időpontjában nem volt megállapodása a foglalkozás-egészségügyi feladatok ellátására. A hiányosság pótlására határozatban intézkedtünk.

Fokozott expozíciós esetek

A 2021-es évben fokozott expozíciós eset bejelentésére nem került sor megyénkben.

8. Az ellenőrzések fogadtatásával kapcsolatos tapasztalatok (munkáltatók, munkavállalók)

Az év során kirívó esemény nem történt.

9. Társhatósági/közös ellenőrzések tapasztalatai

Az év során kirívó esemény nem történt, jellemzően a rendőrhatósággal, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatósággal, tűzvédelmi hatósággal, a környezetvédelmi hatósággal, a munkaügyi hatósággal és a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivattal munkatársaival tartottunk közös ellenőrzéseket kereskedelmi munkahelyeken, építési munkaterületeken.

Salgótarján, 2021. január 28.

Dr. Szabó Sándor
Kormány megbízott nevében és megbízásából: